Daugavpils, 2026.gada 30.oktobris

biedrības Cita Daugavpils

viedokļa vēstule pašvaldībai
par apkaimju resursu kartēšanas rezultātiem un ieteikumiem apkaimju kopienu attīstībai

Daugavpils pilsētas apkaimes – to izvietojums pilsētas ģeogrāfiskajā kartē, fakti par apkaimju vēsturi, ģeogrāfiju, kultūru, bioloģiju un infrastruktūru, pilsētnieku identificēšanās ar savu dzīvesvietas apkaimi, savas apkaimes resursu izzināšana un cerīgas nākotnes vīzijas izveide, apkaimju iedzīvotāju kopienu veidošanās – ir biedrības Cita Daugavpils intereses pamatā visu tās darbības laiku kopš biedrības dibināšanas.

Par Daugavpils apkaimēm esam izstrādājuši 11 **interaktīvus rīkus – spēles, darba lapas, jautājumu kartītes**:

- Pilsētas apkaimju izzināšanai:
    1. Apkaimju puzle,
    2. Apkaimju jautājumu kartītes;
- Identifikācijai ar savu apkaimi:
    3. Apkaimju kalendārs,
    4. Apkaimju uzlīmes,
    5. Pilsētas apkaimju karte,
    6. Apkaimes bērnu redzējumā un pieredzē;
- Savas apkaimes resursu izzināšanai:
    7. Apkaimju un resursu vajadzību kartēšana,
    8. Apkaimju kopienu nākotnes vīzija;
- Savas apkaimes iedzīvotāju kopienas veidošanai:
    9. Apkaimju labbūtības bingo,
    10. Plakāti apkaimēs,
    11. Rokasgrāmata "Apkaimes esam mēs!"

Tie ir pieejami biedrības Cita Daugavpils mājaslapas sadaļā RESURSI: https://citadaugavpils.lv/resursi

Maijs biedrībai Cita Daugavpils ir intensīvākais apkaimju pasākumu mēnesis, kad aicinām uz sarunām un līdzdarbošanos apkaimju izzināšanā un apkaimju kopienu veidošanā. Taču ar apkaimju rīkiem un kopienu veidošanas pieredzi katru gadu iepazīstinām pilsētniekus dažādos pasākumos visa gada garumā.

Šogad – 2026.gadā – **ar aktivitāšu telti "Apkaimes esam mēs!"** piedalījāmies četros publiskos pasākumos:

1. Ģimeņu dienas pasākums "Visi kopā", 01.05.,
2. Eiropas svētkos "Izzini Eiropu kustībā, kultūrā, zinātnē", 09.05.,
3. Daugavpils pilsētas svētku "Daugava vieno. Daugavpils svin" Izglītības pilsētiņā, 06.06.,
4. Daugavpils Universitātes organizētajā Zinātnieku naktī, 25.09.

Ar apkaimju rīkiem iepazīstinājām **pilsētas pedagogus** divos lielos pasākumos:

1. Daugavpils pedagogu pieredzes apmaiņas forumā "Iedvesma, izaugsme, inovācija", 10.03.,
2. Daugavpils pedagogu konferencē "Attīstības kods" – pedagogu profesionālās pilnveides mācības, 25.08.

Par apkaimju rīkiem un apkaimju kopienu veidošanas pieredzi stāstījām **iedzīvotāju līdzdalības un apkaimju kopienu koordinatoriem** no citām pilsētām:

1. Rīgā Kopienu programmas "Drošas kopienas" koncepta atklāšanā, 21.02.,
2. Rēzeknes apkaimju ideju laboratorijā "Kopienu iesaiste un labsajūta", 20.03.,
3. Cēsu novada kopienu forumā "Kopienas spēks – aktīvi, saliedēti un noturīgi", 29.03.,
4. Rīgas pašvaldības NVO nama organizētajā Latgales NVO pieredzes apmaiņas un tīklošanās pasākumā, 24.09.,
5. Valsts kancelejas organizētajā nacionālajā praktikumā atvērtai un demokrātiskai pārvaldībai "Līdzdalība. Atklātība. Atbildība", 25.09.

Apkaimju rīku izmantošana sarunās par pilsētnieku dzīvesvietas apkaimēm un apkaimju kopienu aktīvismu biedrībai Cita Daugavpils ir iedvesmas avots, kas ļauj definēt datos balstītas atziņas un rosina pievērsties pētniecībai. Pilsētnieku viedokļus izzinām regulāri. Viens no rīkiem, kad dod iespēju pētniecībai, ir **Daugavpils apkaimju karšu komplektu "Manas apkaimes resursi un vajadzības"**. Komplektā ir 25 Daugavpils apkaimju topogrāfiskās kartes, katra no tām ir izvietota uz atsevišķas lapas. Šis ir rīks, kas aicina kartēt savas dzīvesvietas apkaimes resursus. Lai to darītu, apkaimju iedzīvotājus aicinām izvēlēties, iezīmēt un ierakstīt savas apkaimes kartē vienu no sešiem variantiem, kas apkaimē ir:

1. unikāls,
2. skaists un labs,
3. jāmaina,
4. pietrūkst,
5. kādu vēlas redzēt apkaimi pēc 10 gadiem,
6. kāda varētu būt apkaimes krāsa un simbols.

Daugavpils pilsētas apkaimju kartes lielākā daļa pilsētnieku redz pirmo reizi. Tās aktivizē iedzīvotāju entuziasmu un pārliecību par to, ka apkaimes īpašie resursi un to uzskaitīšana ir būtiska. Iedzīvotāju viedokļi ļauj noprast, ka pilsētas apkaimes ir ne tikai teritorijas. Katra apkaime ir ikdienas dzīves telpa, ko veido cilvēki, viņu spilgtākās atmiņas, pieredze un cerīgas nākotnes skatījums.

Apkaimju karšu komplekts ir pētniecisks rīks, jo:

- resursu kartēšana palīdz izprast Daugavpils iedzīvotāju viedokli par apkaimēm;
- ikdienas dzīves telpas racionalizēšana ļauj izvērtēt apkaimes resursus pēc tā, cik saprātīga, lietderīga un apkaimes iedzīvotājiem izdevīga ir to izmantošana;
- tas izmanto sociālajā antropoloģijā balstītu dizaina metodi, kam pamatā ir apkaimju iedzīvotāju iesaistīšana ikdienas dzīves telpas resursu izvērtēšanā;
- tas dod nepastarpinātu informāciju, ko apkopojam un izmantosim apkaimju resursu aprakstīšanai un ieteikumu veidošanai pašvaldībai.

Apkaimju kartēšanā savāktie dati parāda pilsētas iedzīvotāju interesi par ikdienas dzīves telpas kvalitāti. Līdz 2026. gada oktobra beigām savas apkaimes resursu kartēšanā piedalījās 142 pilsētnieki no 22 apkaimēm, sniedzot 337 viedokļus un 688 tematiskās atzīmes. Jāņem vērā, ka viens viedoklis var skart vairākas tēmas, tāpēc atzīmju skaits nesakrīt ar apkaimju resursu kartēšanas dalībnieku skaitu.

- Apkaimju resursu kartēšanā visvairāk dalībnieku piedalījās no Jaunbūves (25), Ķīmijas (22), Centra (18), Jaunforštates (14) un Esplanādes (12). Šo piecu apkaimju dalībnieku viedoklis kopā veido 64,1 % no visiem resursu kartēšanas rezultātiem.
- Populārākais no sešiem piedāvātajiem resursu kartēšanas variantiem bija jautājums par to, kā apkaimē pietrūkst – to izvēlējas 72 reizes jeb 50,7 % kartēšanas dalībnieku. Tam sekoja izvēle kartēt skaistos un labos apkaimes resursus (izvēlēts 67 reizes) un apkaimes unikalitāti (izvēlēts 65 reizes).

- Gandrīz pusei kartēšanas rezultātu – 67 atbildēs jeb 47,2 % – pilsētnieki savā apkaimē saskata gan labumus, gan trūkumus. Tikai trūkumus biežāk atzīmēja 45 kartēšanas dalībnieki (31,7 %), bet tikai labumus – 28 dalībnieki (19,7 %). Tas rāda, ka piesaiste savai apkaimei ir saistīta ar vēlmi savu ikdienas dzīves telpu arī uzlabot.
- Visvairāk tematisko atzīmju – 173 jeb 25,1 % – ir saistītas ar ekoloģiju, vidi, zaļajām zonām un ūdeņiem. Tālāk seko kultūra, tūrisms un izklaide (146 atzīmes; 21,2 %), pilsētas funkcionālās zonas (113; 16,4 %) un satiksme ar transportu (98; 14,2 %). Šīs četras tematiskās grupas kopā veido 530 no visām 688 atzīmēm.

Kartēšanā iegūtie apkaimju resursi pa tēmām, kas pilsētniekiem ir visbūtiskākās:

- Daba un vide: Vispopulārākā apakštēma ir parki un skvēri (52 atzīmes), kur iedzīvotāji novērtē sakoptību, bet vēlas vairāk tīrības, labiekārtotu taku un pieejamu krastmalu. Meži minēti 17 reizes, bet ezeri un dīķi – 12 reizes.
- Kultūra un izklaide: Šajā grupā bērnu rotaļlaukumi ir atzīmēti 31 reizi, kas rāda lielu interesi par vidi bērniem. Kultūras iestādes atzīmētas 21 reizi, savukārt sporta laukumi un stadioni – 17 reizes. Iedzīvotāji norāda, ka trūkst vietu gan bērnu, gan pieaugušo atpūtai un tikšanās reizēm.
- Ēkas un teritorijas: Pilsētnieki te visbiežāk izceļ strādājošus veikalus un uzņēmumus (29 atzīmes), bet dzīvojamo māju atjaunošana minēta 15 reizes.
- Satiksme: Apkaimju iedzīvotāji visbiežāk atzīmējuši ietves (15 reizes), kā arī autoceļus un veloceļus (katru pa 12 reizēm).

Kartēšanas rezultātu apkopojums parāda nevis precīzu statistiku, bet gan to, cik dažādi ir pilsētas apkaimju resursi un cik efektīvi varam sasniegt dažādu apkaimju iedzīvotājus pilsētas mēroga pasākumos. Tāpēc kartēšanas datu apkopojums, lai arī tas dod kvantitatīvu informāciju, būtu jāskata aprakstoši un katras apkaimes ietvaros atsevišķi.

Apkaimju resursu kartēšanas rezultātus nevar tieši salīdzināt, jo tajās ir atšķirīgs iedzīvotāju skaits un iesaiste resursu kartēšanā. Turklāt kartēšanas rezultāti nav sociāli demogrāfiski reprezentatīvi, tie ir subjektīvi un balstīti kartēšanas dalībnieku personīgajā pieredzē. Salīdzināšanu ierobežo arī dažādais tematisko atzīmju un komentāru skaits apkaimju resursu kartēs. Taču, neskatoties uz norādītajām īpatnībām, šie dati sniedz bagātīgu atziņu klāstu, ko esam integrējuši ieteikumu saturā.

Ieteikumu saturu par apkaimju attīstību, pētniecību un iedzīvotāju līdzdalību esam izveidojuši, balstoties uz apkaimju resursu kartēšanas rezultātiem. Taču tie nav vienīgais informācijas avots. Šīs viedokļa vēstules sākuma daļā uzskaitījām pasākumus, kuros šogad esam piedalījušies ar biedrības aktivitāšu telti "Apkaimes esam mēs!". Šis ir jau trešais gads, kad ar apkaimju aktivitāšu telti piedalāmies pilsētas mēroga pasākumos un sarunājamies ar pilsētniekiem. Sarunu idejas un vērojumus parasti dokumentējam, apkopojam un pārrunājam biedrības kopienā. Kopsavilkumu par sarunu atziņām pēc katra pasākuma publicējam biedrības sociālo mediju kontos. Ņemot vērā to, ka sarunās ar pilsētniekiem esam uzkrājuši vērtīgu saturu par apkaimju dzīves telpu, apkaimju iedzīvotāju līdzdalību tās uzlabošanā un apkaimju kopienām, šajos ieteikumos šo saturu esam integrējuši kopā ar apkaimju kartēšanas rezultātiem.

Aicinām iepazīties ar ieteikumiem un iedvesmoties uzlabot apkaimju dzīves telpu, stiprināt apkaimju kopienas un aktivizēt pilsētnieku līdzdalību apkaimju kopienu kustībā! Cieņpilna līdzdalības kultūra ir kopīga atbildība.

Ieteikumu kopums apkaimju attīstībai, pētniecībai un iedzīvotāju līdzdalībai

1. Pilsētnieku viedokļu izpēte par apkaimju resursiem

- **Uzzināt apkaimju iedzīvotāju domas par viņu apkaimi.** Sadarbībā ar apkaimju kopienu aktīvistiem turpināt kartēt apkaimju iedzīvotāju viedokļus par katras apkaimes resursiem: unikālo, skaisto un labo, maināmo, pietrūkstošo, apkaimes nākotnes tēlu, apkaimes krāsu un simbolu. Šie kartēšanas rezultāti sniedz informāciju par pilsētnieku saskatītajām apkaimēs pieejamajiem resursiem, novērotajām problēmām, vajadzībām un tuvākās attīstības iecerēm. To apkopojums var veidot vienotu informatīvo platformu par pilsētas apkaimēm, ko var izmantot par pamatu apkaimju dzīves telpas tālākai attīstībai.
- **Pētīt apkaimju vēsturi un apkaimju kopienu aktivitāti.** Sadarbībā ar apkaimju kopienu aktīvistiem vākt un apkopot informāciju gan par Daugavpils apkaimju vēsturi un attīstību, gan par pilsētas apkaimju kopienu veidošanos un darbību. Tas dos ieskatu pilsētas iedzīvotāju pašorganizācijā, kā arī informāciju par aktīvākajām apkaimju kopienām un to pilsoniskās līdzdalības potenciālu.
- **Rīkot vairāk pasākumus apkaimju iedzīvotāju iecienītajās vietās.** Pasākumus apkaimēs saistīt ar apkaimes īpašajiem resursiem. Iedzīvotāju kartētos apkaimju resursus – parkus, mežus, ūdeņus, vēsturiskās ēkas, u.c. – izmantot pasākumu un citu aktivitāšu organizēšanai.
- **Apkaimju resursu izzināšanā iesaistīt jauniešus un izglītības iestādes.** Mudināt vietējos skolēnus un studentus pētīt savu apkaimi, piemēram, veidojot skolas projektus, foto izstādes vai digitālas kartes par apkaimes resursiem.
- **Izveidot ērtu digitālu rīku apkaimju resursu kartēšanai.** Radīt vienkāršu mobilo lietotni vai interaktīvu karti, kur apkaimju iedzīvotāji var viegli atzīmēt katras apkaimes resursus: unikālo, skaisto un labo, maināmo, pietrūkstošo, apkaimes nākotnes tēlu, apkaimes krāsu un simbolu.
- **Rīkot regulāras tikšanās ar apkaimju iedzīvotājiem.** Organizēt neformālas tikšanās (piemēram, "pagalmu diskusijas"), kurās iedzīvotāji kopā ar pašvaldības pārstāvjiem pārrunā aktuālās vajadzības.

2. Kartēto apkaimju resursu izmantošana ikdienas dzīves telpas un infrastruktūras uzlabošanai:

- **Uzlabot infrastruktūru pēc iedzīvotāju vajadzībām.** Soliņus, ietves, pārejas un tualetes plānot tur, kur cilvēkiem tas ir vissvarīgāk, īpašu uzmanību pievēršot vides pieejamībai. Vietu pārbaudē noteikti iesaistīt seniorus, vecākus ar bērniem un cilvēkus ar kustību traucējumiem. Pat ja vides pieejamības vajadzību apkaimju iedzīvotāji norāda reti, tā ir ļoti svarīga pilsētā ar izteiktu iedzīvotāju novecošanās tendenci.
- **Laicīgi stāstīt iedzīvotājiem par apkaimēs plānotajiem darbiem.** Informēt apkaimes cilvēkus ne tikai par uzsāktajiem remontdarbiem, bet arī par pašvaldības nākotnes iecerēm un pieņemtajiem plāniem viņu apkaimē.
- **Iekārtot daudzfunkcionālas zaļās zonas.** Veidot parkus un skvērus tā, lai tie būtu piemēroti gan bērnu rotaļām, gan jauniešu sporta aktivitātēm, gan mierīgai senioru atpūtai.
- **Uzlabot drošību un apgaismojumu.** Ierīkot mūsdienīgu apgaismojumu tumšajos gājēju posmos, pie pieturām un pagalmos, kā arī nepieciešamības gadījumā izvietot videonovērošanu.
- **Veicināt mikromobilitāti apkaimju iekšienē un savienojot apkaimes savā starpā.** Paplašināt drošu veloinfrastruktūru un mikromobilitātes rīku (skrejriteņu, velosipēdu) novietnes, savienojot dzīvojamās zonas ar sabiedriskā transporta pieturvietām.
- **Izveidot skaidru un saprotamu norāžu sistēmu.** Izvietot apkaimēs viegli lasāmas kartes un norādes uz svarīgākajiem vietējiem objektiem, dabas takām un sabiedrisko transportu.

3. Sadarbība ar apkaimju kopienām un to koordinatoriem:

- **Atbalstīt un motivēt apkaimju kopienas un apkaimju biedrības.** Izveidot īpašu programmu (tostarp ar finansiālu palīdzību), kas mudinātu apkaimju aktīvistus apvienoties un dibināt apkaimju biedrības. Tas palīdzēs šīm grupām kļūt par oficiālu platformu, kas pārstāv apkaimju iedzīvotāju intereses un piedalās iedzīvotāju padomēs.
- **Nozīmēt pašvaldībā atbildīgo darbinieku.** Izvēlēties speciālistu, kas uztur sadarbību un regulāri tiekas ar pilsētas apkaimju kopienu koordinatoriem, apkopo un publisko apkaimju iniciatīvu un pasākumu idejas, seko līdzi apkaimēm attiecināmajai informācijai valsts līmenī un informē par to pilsētas apkaimju koordinatorus.

- **Rīkot regulāras mācības un pieredzes apmaiņu.** Organizēt bezmaksas seminārus apkaimju līderiem par projektu vadību, finansējuma piesaisti un iedzīvotāju iesaistīšanu, kā arī dot iespēju mācīties no citu pilsētu veiksmīgajiem piemēriem.
- **Nodrošināt telpas apkaimēs to kopienu sapulcēm un citiem pasākumiem.** Palīdzēt apkaimju kopienām un apkaimju biedrībām atrast bezmaksas vai lētas telpas sapulcēm un pasākumiem, piemēram, izmantojot skolas, bibliotēkas vai citas pašvaldības ēkas apkaimē.
- **Izstrādāt skaidru sadarbības memorandu.** Parakstīt vienošanos starp pašvaldību un apkaimju biedrībām, kas skaidri nosaka, kā abas puses apmainās ar informāciju un kā iedzīvotāju viedoklis tiek ņemts vērā pilsētas domes lēmumos.
- **Sveikt un izcelt aktīvākos apkaimju kopienu pārstāvjus.** Ieviest ikgadēju apbalvojumu vai atzinības sistēmu (piemēram, "Gada apkaimes aktīvists" vai "Labākā apkaimes kopienas iniciatīva"), lai publiski pateiktos cilvēkiem, kas brīvprātīgi uzlabo savu ikdienas dzīves telpu.

4. Pilsētas apkaimju aktīvisma aktivizēšana:

- **Veidot kopīgu līdzdalības programmu**. Kopā ar apkaimju kopienām radīt un īstenot pasākumu programmu, kas palīdzētu stāstīt par apkaimju aktīvismu un piesaistītu arvien vairāk jaunu dalībnieku apkaimju dzīves telpas uzlabošanai.
- **Attīstīt un paplašināt apkaimju sabiedriskos centrus.** Palielināt apkaimju skaitu, kur ir vietas, kur iedzīvotāji var satikties, organizēt pasākumus un saņemt pakalpojumus, kā to paredz pilsētas attīstības stratēģija. Šo centru veidošanā iesaistīt vietējos aktīvistus, un nodrošināt telpu pieejamību arī vakaros un brīvdienās.
- **Rīkot ikgadēju Apkaimju dienu jeb festivālu.** Organizēt pilsētas mēroga svētkus, kur katra apkaime var prezentēt savu unikālo identitāti, stāstīt par paveikto un iedvesmot citus pilsētniekus kļūt aktīvākiem.
- **Ieviest apkaimju vēstnieku programmu.** Izvēlēties atpazīstamus un cienītus vietējos iedzīvotājus, kuri brīvprātīgi darbotos kā savas apkaimes "seja", uzrunātu kaimiņus un palīdzētu izplatīt informāciju par kopienas aktivitātēm.
- **Izmantot spēļošanas (gamification) elementus.** Veidot digitālus vai fiziskus izaicinājumus (piemēram, "Sakrāj apkaimes punktus"), kur iedzīvotāji saņem nelielas balvas vai atzinību par dalību talkās, aptaujās vai vietējos pasākumos.
- **Radīt pievilcīgus informatīvos materiālus.** Izstrādāt vienkāršus un vizuāli uzrunājošus bukletus vai video stāstus "Kā sākt uzlabot savu pagalmu?", parādot reālus veiksmes stāstus no citām Daugavpils apkaimēm.
- **Veidot pop-up (pagaidu) tikšanās vietas.** Apkaimēs, kur vēl nav sava sabiedriskā centra, vasaras mēnešos iekārtot pagaidu teltis vai labiekārtotas nojumes, kur iedzīvotāji var sanākt kopā uz sarunām, galda spēļu vakariem vai diskusijām.

Šo ieteikumu īstenošana ļaus aktivizēt apkaimju kopienas un apkaimju dzīves telpu pilnveidot kopā ar iedzīvotājiem. Veiksmīga apkaimju attīstība nav iedomājama bez regulāras datu vākšanas, atklātas komunikācijas un praktiska atbalsta apkaimju iniciatīvām. Apvienojot iedzīvotāju zināšanas par savu apkaimi ar pašvaldības resursiem, ir iespējams radīt ne tikai pieejamāku un drošāku ikdienas vidi, bet arī spēcīgas, saliedētas un aktīvas apkaimju kopienas. Tas ir ilgtermiņa ieguldījums, kas var padarīt Daugavpili par vietu, kur katrs iedzīvotājs jūtas sadzirdēts un lepojas gan ar savu dzīvesvietas apkaimi, gan ar pilsētu kopumā.

Inga Belousa
Biedrības Cita Daugavpils valdes priekšsēdētāja
info@citadaugavpils.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.